

mente, at naar der skulde udnævnes Biskopper, maatte i det mindste Præsterne have Indflydelse paa, hvem der skulde være Biskop, og Præsterne valgtes af Menigheden. Præsterne fik altsaa i 1539 Indstillingsret ved Besættelse af Bispeembederne, medens det, da de første Superintendenter blev valgt, var Regeringen, der ved selve Forfatningsforandringen fik Hovedindflydelsen. Jeg har ikke undersøgt det, men det skulde ikke undre mig, om det ikke netop var Præsterne, der bevirkede, at det blev Hans Tavsen, som blev Biskop i Ribe; han havde ikke kunnet faa den daværende Regering til at udnævne sig straks i 1536. Jeg har, som sagt, ikke undersøgt dette, det er kun en Formodning, der falder mig ind i Øjeblikket. Men gennem Enevælden, ja, allerede før, under Christian IV, tabtes efterhaanden Menighedernes Indflydelse og Selvstyre og ligesaa de menighedsvalgte Præsters Indflydelse paa Udnævnelsen af Biskopper, og det blev Enevælden, der raadede for det hele, raadede for alle Embedsbesættelser. Det synes, som om mange saakaldte Frihedsmænd i disse Dage mener, at Enevældens Aand er alligevel den bedste i disse Sager, og at det ikke er rigtigt at lade Menighederne faa Indflydelse — den Indflydelse, som de paa saa mange Steder ønsker at faa — ogsaa i dette Spørgsmaal.

Jeg behøvede vel ikke at gentage, hvad jeg tidligere har sagt, men skal gøre det alligevel, at naar et Bispeembede bliver ledigt, faar vedkommende Minister Henvendelser fra forskellige Sider om Besættelsen; ogsaa om det Embede, der nu oprettes i Sønderjylland, har jeg faaet Henvendelser, fra 3 forskellige Sider, som hver for sig forsikrer, at de har mange bag sig i deres Ønsker. Jeg tror, at det vilde være forstandigere, om man gav disse Henvendelser Lejlighed til at komme offentlig frem i Dagslyset og gav Menighedsraadene, Menighedernes Repræsentationer, Lejlighed til at stemme og vise, hvilken Tilslutning saadanne Henvendelser havde, fremfor at fortsætte i den Skure, man nu er inde i. Det var ganske det samme, vi havde i 1901, altsaa forud for Menighedsraadenes Indførelse i 1903 med Hensyn til Præsteembederne: saa snart et Præsteembede blev ledigt, kom der Deputationer over til Ministeren, og disse Deputationer forsikrede saa godt som alle sammen, at de i Virkeligheden havde Flertallet og den herskende Stemning i Menigheden bag sig. Det kunde hælde, at der kom Deputationer umiddelbart efter hinanden, saa at naar den ene gik ud ad Døren efter at have forsikret, at den havde

fuldt ud Menighedens Interesser bag sig, saa kom en anden Deputation ind ad Døren og forsikrede det samme, uagtet de var modsatte i deres Ønsker. Det blev vi heldigvis befriet for ved Menighedernes Indflydelse gennem Menighedsraadene. Der var meget stærk Modstand mod det i 1903; man forsikrede, at Flertallet, som her vilde komme til at raade, vilde kue og ødelægge det frie Liv, det vilde altid gaa ud over de kirkelige Mindretal, som havde ondt ved at komme frem. Men nu har man gjort en Erfaring, og nu tror jeg i Grunden, at de allerfleste er enige om, at det vilde være uheldigt at gaa bort fra den Ret, som saaledes er givet Menighederne, og som de har ønsket.

Nu staar vi her overfor det samme med Hensyn til Bispevalg. Det er min Overbevisning, at man vilde gaa i det samme frsindede Spor, naar man gav Menighederne Lejlighed til at udtale sig ved enhver Besættelse af Bispeembeder; man vil ikke i Længden kunne hævde, at Enevældens gamle Ordning i Grunden var den bedste. Man henviser nok til den parlamentariske Minister, men man ønsker i Virkeligheden, at han paa dette Omraade skal have en særlig Beføjelse, som han ikke har paa andre Omraader, idet den parlamentariske Minister paa alle andre Felter virker sammen med den folkevalgte Repræsentation her. Paa det her omhandlede Omraade staar Ministeren sig bedst ved at være i Overensstemmelse med Menighederne, som er repræsenteret gennem Menighedsraadene, og det er derfor, jeg ønsker, at vi skal gaa til Bispevalg. Saa kan man nemlig være sikker paa, at den parlamentariske Minister faar at se, hvorledes det staar til i Stiftet, hvem der er mest Stemning for af dem, der kan være at træffe Valg imellem; Ministeren kan ved sit Valg komme i Tilslutning til den overvejende Stemning i vedkommende Stift.

Det indvendes, at saadanne Biskopper, som der er stemt om, vil søge at kue de Mindretal, som har været imod dem. Dette er en Paastand, som ikke kan bevises, og for hvis Rigtighed intet taler. En Biskop, der er valgt med to Trediedele af Stemmerne — og det er jo det, der kræves efter Lovforslaget — vil ikke kunne vælges af en enkelt kirkelig Retning, men flere maa slaa sig sammen for at faa foretaget en Indstilling. Derved sikres det, at det ikke bliver et ganske almindeligt Dusingmenneske, der bliver indstillet. Og for øvrigt, hvorledes vil en Biskop egentlig kunne kue Mindretallene? Jeg er ude af Stand til at se, hvilke Midler Bisperne har i saa Henseende. De kan prædike paa en